

**Силабус курсу _ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ
ТА РАННЬОМОДЕРНОЇ ІСТОРІЇ**

Другий курс PhD

Назва курсу	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ТА РАННЬОМОДЕРНОЇ ІСТОРІЇ
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет. Кафедра історії середніх віків і візантиністики
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	032 Історія та археологія, спеціалізація “Всесвітня історія”
Викладачі курсу	Войтович Леонтій Вікторович, д. і. н., проф., зав. кафедри історії середніх віків і візантиністики
Контактна інформація викладачів	E-mail: lev67420@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також он-лайн консультації через Skype або відповіді на запитання по E-mail. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Курс розроблено відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії з природничих наук за спеціальністю 032 Історія та археологія, спеціалізація Всесвітня історія. Курс охоплює ключові проблеми середньовічної та ранньомодерної історії, зокрема формування європейської християнської цивілізації, феодалізму, міст і міського суспільства, культури і мистецтва, ренесансу, дослідження яких викликають найбільш гострі дискусії у світовій науці на сучасному етапі.
Коротка анотація курсу	Дисципліна “Актуальні проблеми середньовічної та ранньомодерної історії” є вибірковою дисципліною з спеціальності 032 Історія та археологія для освітньої програми підготовки аспірантів (PhD), яка викладається в III семестрі в обсязі трьох кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни “Актуальні проблеми середньовічної та ранньомодерної історії” є формування у аспірантів необхідних теоретичних знань актуальних проблем середньовічної та ранньомодерної історії, навколо яких відбуваються найбільш гострі дискусії у світовій науці на сучасному етапі, що в подальшому стане цінним інструментом під час виконання дисертаційних робіт.
Література для	Основна література:

вивчення дисципліни	<p>1. Глеб Лебедев. <i>Епоха викінгов в Северній Європе</i>. (Ленинград, 1985), 286 с.</p> <p>2. Йохан Хейзинга. <i>Осень Середньовіччя</i>. (Москва, 1988), 540 с.</p> <p>3. Жак Ле Гофф. <i>Цивілізація Середньовіччя Запада</i>. (Москва, 1992), 586 с.</p> <p>4. Антон Карташев. <i>Вселенські собори (325–825 гг.)</i>. (Москва, 1994), 432 с.</p> <p>5. Ги Бедуэлл. <i>Історія церкви</i>. (Москва, 1996), 610 с.</p> <p>6. Эжен Виоле-ле-Дюк. <i>Жизнь и развлечения в Средние века</i>. (Санкт-Петербург, 1999), 312 с.</p> <p>7. Марк Блок. <i>Феодальне суспільство</i>. (Київ, 2001), 528 с.</p> <p>8. Леонтій Войтович, Назар Козак, Юрій Овсінський, Модест Чорний. <i>Medium aevum: Середні віки</i>. За ред. проф. д.і.н. Л.Войтовича. (Львів, 2010), 502 с.</p> <p>9. Леонтій Войтович, Андрій Домановський, Назар Козак, Ігор Лильо, Микола Мельник, Сергій Сорочан, Олег Файда. <i>Історія Візантії. Вступ до візантиністики</i>. За редакцією д. і. н. проф. С. Б. Сорочана та д. і. н. проф. Л. В. Войтовича. (Львів, 2011), 880 с.</p> <p>10. Режи Буайе. <i>Вікінги. Історія і цивілізація</i>. (Санкт-Петербург, 2012), 416 с.</p> <p>Додаткова література:</p> <p>1. Матвей Гуковский. <i>Итальянское возрождение</i>. (Ленинград, 1990), 624 с.</p> <p>2. Леонтій Войтович. Середні віки в Україні: хронологія, проблеми періодизації. <i>Український історичний журнал</i>. (Київ, 2003), № 4, 134–139.</p> <p>3. Леонтій Войтович. Феодалізм в українських землях: проблеми існування і періодизації. <i>Істину встановлює суд історії</i>. Збірник на пошану Федора Павловича Шевченка. Т. 2. Наукові студії. (Київ, 2004), 385–394.</p> <p>4. Мирослав Волощук. <i>Методичні рекомендації з курсу Історії середніх віків</i>. (Івано-Франківськ, 2008), 86 с.</p> <p>5. Жак Ле Гофф. <i>Рождение Европы</i>. (Санкт-Петербург, 2008), 398 с.</p> <p>6. Джорджо Вазари. <i>Жизнеописание наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих</i>. (Москва, 2008), 1278 с.</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 16 годин лабораторних робіт/практичних занять та 42 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>знати: ключові проблеми середньовічної та ранньомодерної історії, зокрема формування європейської християнської цивілізації, феодалізму, міст і міського суспільства, культури і мистецтва, ренесансу, перебіг дискусій навколо цих проблем на сучасному етапі.</p> <p>вміти: класифікувати і аналізувати джерела та історіографію, оцінювати, співставляти і порівнювати розвиток різноманітних аспектів суспільства на різних етапах, впливи на нього політичних,</p>

	економічних, національних і релігійних факторів.
Ключові слова	Середні віки, ранньомодерна доба, ренесанс
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, лабораторних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p>Тема 1. Антична спадщина та її продовження. Антична спадщина в умовах падіння Римської імперії і появи “варварських” держав. Візантійське та арабське продовження.</p> <p>Тема 2. Перемога християнства. Вселенські собори. Утворення християнських конфесій. Боротьба з маніхейством та ісламом. Єресі.</p> <p>Тема 3. Три виклики ранній християнській цивілізації. Арабські, угорські та норманські удари і реакція християнської Європи.</p> <p>Тема 4. Роль вікінгів у розвитку європейської християнської цивілізації. Феномен вікінгів: від легенди до реалій. Держави вікінгів за межами Скандинавії. Роль вікінгів у розвитку європейської цивілізації.</p> <p>Тема 5. Хрестові походи. Причини і ініціатори, задум і втілення, наслідки. Держави хрестоносців і духовно-лицарські ордени.</p> <p>Тема 6. Міста і міське суспільство. Ознаки міст. Цехи. Купецькі корпорації. Наймана праця і позичковий капітал. Боротьба міст за самоурядування. Типи міського самоврядування. Магдебурзьке право. Міська цивілізація.</p> <p>Тема 7. Села і сільське населення. Серви і віллани. Фрігольдери і копігольдери. Дискусії навколо кріпацтва.</p> <p>Тема 8. Купецтво і торгівля. Купці і купецькі гільдії. Торгові шляхи. Ярмарки. Банки і позичковий капітал.</p> <p>Тема 9. Церква у християнській Європі. Розділ християнства і спроби до об’єднання. Ферраро-Флорентійська унія. Реформація. Контрреформація.</p> <p>Тема 10. Люди меча: лицарство. Дружинна держава і ранньофеодальна держава. Люди меча і їх світ.</p> <p>Тема 11. Феодалізм. Ссуспільно-економічна формація чи система комплектації і утримання війська. Феодалізм в українських землях.</p> <p>Тема 12. Механічна революція і великі географічні відкриття. Водяний і повітряний двигуни. Розквіт механіки. Від цехів до мануфактур. Великі географічні відкриття.</p> <p>Тема 13. Від феодальних держав до абсолютних і представницьких монархій. Дискусія про протодержаву і державу. Феодальна держава. Представницькі монархії. Абсолютні монархії.</p> <p>Тема 14. Розвиток культури середньовічного та ранньомодерного періодів. Від романської до готичної архітектури, від епічних поем і лицарських</p>

	<p>романів до поезії трубадурів і міннезінгерів, від монофонії до поліфонії, еволюція образотворчого мистецтва.</p> <p>Тема 15. Спалах ренесансу. Від аскетизму до гімну людині як вершині Божого творіння. Титани Ренесансу. Чи дійшов Ренесанс до Скандинавії і Прибалтики?</p> <p>Тема 16. Ренесанс в українських землях. Витоки, джерела і напрямки поширення. Петро Красовський. Чи дійшов Ренесанс до Московії?</p>
Підсумковий контроль, форма	іспит в кінці семестру комбінований
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з всесвітньої історії та історії України дисциплін, достатніх для сприйняття актуальних проблем середньовічної і ранньомодерної історії.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (тьюторство, підготовка публікацій), дискусія.
Необхідне обладнання	Апаратура для демонстрації презентацій, карт, схем і озброєнь.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо : 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів <u>25</u> • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів <u>25</u> • іспит/залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів <u>50</u> <p>Підсумкова максимальна кількість балів <u>100</u></p> <p>Письмові роботи: аспіранти виконують письмову роботу у вигляді статті до наукового часопису (збірника), при цьому кращі з цих робіт будуть опубліковані у щорічнику «Записки Львівського медієвістичного клубу» та «Княжа доба: історія і культура», заступником редактора якого є лектор.</p> <p>Академічна доброчесність: Роботи аспірантів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями, підкріплені відповідними посиланнями. Виявлення фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших аспірантів є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі аспіранти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Аспіранти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку аспіранти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку аспіранти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Аспіранти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед</p>

	<p>рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність аспіранта під час практичного заняття; недопустимість списування та плагіату; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблеми історичної термінології: середні віки. 2. Парадокси постмодерністської критики джерел на прикладі “Слова о полку Ігореве”. 3. Міська цивілізація: цехи, гільдії і магдебурзьке право. 4. Проблеми історичної термінології: феодалізм. 5. „Варварські” королівства: закономірності, спільні і відмінні риси. 6. Італійська модель: Міста-комуні. Крах феодалізму і шлях до Ренесансу. 7. Проблеми історичної термінології: бенефіцій. 8. Ранній етногенез європейських народів. 9. Італійська модель: Міста-сеньйорії. 10. Проблеми історичної термінології: алод. 11. Проблеми історичної термінології: феоде. 12. Взаємодія „варварського” та римського права. 13. Піренейська модель: Реконкіста. 14. Французька модель: від пошуків імперії через судову монархію до абсолютної монархії. 15. Германська модель: Священня римська імперія: держава, символ чи фантом? 16. Проблеми історичної термінології: титулатура світська. 17. Жінка в середньовічному суспільстві. 18. Скандинавська модель: феномен вікінгів, бондів і тінгів. 19. Проблеми історичної термінології: титулатура церковна. 20. Арабська та угорська загрози: виклик і відповідь. 21. Модель Центрально-Східної Європи: між Візантією та Заходом. 22. Проблеми історичної термінології: дружинна держава. 23. Візантійська цивілізація і її вплив на Європу. 24. Британська модель: перехідна модель між скандинавською та французькою. 25. Каролінгський ренесанс. 26. Проблеми історичної термінології: міністеріали. 27. Візантійська співдружність народів. 28. Оттонівський ренесанс. 29. Дві церкви: шлях до розриву. 30. Руська модель: між Візантією, Скандинавією та Заходом. 31. Проблеми історичної термінології: парламент, штати, кортеси, данегоф, тінги. 32. Боротьба за інвеституру: до моделі іншого світу. 33. Готика: застій чи вибух.

	<p>34. Проблеми історичної термінології: віллани і серви.</p> <p>35. Хрестові походи: загарбання, криза майорату чи релігійний порив?</p> <p>36. Середньовічні університети: схоластика від розквіту до кризи.</p> <p>37. Ренесанс: від аскези до культу тіла.</p> <p>38. Браманте, лінійна перспектива та анатомія тіла.</p> <p>39. Український ренесанс.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.